

Prekentekest: Joh 15,9-17

Jesus sa: Som Far har elsket meg, har jeg elsket dere. Bli i min kjærlighet! Hvis dere holder mine bud, blir dere i min kjærlighet, slik jeg har holdt min Fars bud og blir i hans kjærlighet. Dette har jeg sagt dere for at min glede kan være i dere og deres glede kan være fullkommen. Og dette er mitt bud: Dere skal elske hverandre som jeg har elsket dere. Ingen har større kjærlighet enn den som gir sitt liv for sine venner. Dere er mine venner hvis dere gjør det jeg befaler dere. Jeg kaller dere ikke lenger tjenere, for tjeneren vet ikke hva herren hans gjør. Jeg kaller dere venner, for jeg har gjort kjent for dere alt jeg har hørt av min Far. Dere har ikke utvalgt meg, men jeg har utvalgt dere og satt dere til å gå ut og bære frukt, en frukt som varer. Da skal Far gi dere alt dere ber om i mitt navn. Dette er mitt bud til dere: Elsk hverandre!

Slik lyder Herrens ord.

Grenene og stammen

Det hender noen uttaler seg om den kristne tro så en skulle tro det hele dreide seg om kun moral og bud. Det hender at kristen tro presenteres som livsfjern i forhold til det livet folk flest lever, og gledesløs fordi moralen sier nei til det som betyr glede for mange. Er man kristen så har man ikke lov til ... og så kan de ramse opp en rekke ting. Jo mer kristen, desto mer streng. Følgelig er en god kristen da en som har få gleder i livet. – Hesten må være en god kristen, sa gutten, for han henger med hodet.

Så karikert kan det bli når noen uttaler seg om det de ser på lang avstand, uten å kjenne. Men er det slik kristne blir oppfattet? Jeg vet ikke, men uansett så stemmer det ikke med det bildet jeg har av aktive menighetsmedlemmer. Og det er det en god grunn til. Glede smitter. Den som kjenner Jesus vet at han har bestandig stått for liv og glede. (jfr. Matt 11,19). Hans glede smitter over på hans venner. I teksten vi leste, sier han: «Dette har jeg sagt dere for at min glede kan være i dere og deres glede kan være fullkommen.»

Jesus talte om vintreet like før dagens tekst: «Jeg er det sanne vintre.» Joh 15,1. Han forklarte hvor avgjørende det er for at grenene bærer frukt, at de får sin kraft fra treet. Vi ser det nå som det er vår hvor avhengig frukttrærne i hagen er av at grenene sitter fast. Eller rettere, hvor avhengig grenene er av å sitte fast på stammen for å få næring og leve. Uten treet ville de visne og dø.

Det er altså en indre sammenheng mellom det å få næring fra stammen, og det å kunne gi frukt. Noe av den samme avhengigheten finner vi også i menneskelige relasjoner. Den som har fått kjærlighet fra foreldrene eller fra andre som stod en nær i oppveksten, kan siden i livet vise kjærlighet mot andre. Kun den som er elsket kan elske.

Men Jesus taler om et vedvarende avhengighetsforhold for grenene til treet. «Bli i min kjærlighet! Hvis dere holder mine bud blir dere i min kjærlighet.» Denne nære forbindelsen til Jesus må aldri bli et avsluttet kapittel. Grenene på vintreet må ikke løsrive seg fra kraften treet gir. Kristne mennesker må ikke slutte å ta til seg av nådens midler, som er nattverden og Guds ord. Vi må ikke kutte fellesskapet med Jesus gjennom De helliges samfunn.

Hvis så skjer slutter kraften å strømme. Hvis så skjer opphører frukten å komme. Hvis så skjer blir budene kun en tung og sur plikt, løsrevet fra kjærligheten og løsrevet fra gleden. Det er det som skjer når kristne blir sure og tverre, taler ondt om andre og fordømmer, selv om de ikke er det spor bedre selv. Det er det som skjer når kristne blir forvandlet til gledeløse moralister. Hele den gode fylden av kjærlighet og glede blir borte, og gjerningene og budene blir tunge og brysomme. Hvis noen er der i dag, må man ta seg tid til å tenke over; hvorfor er jeg slik? Hvor går veien til et forhold til Jesus preget av kjærlighet og glede?

Jesus taler om bud og kjærlighet i samme åndedrett som han snakker om glede. For ham hører budene, kjærligheten og gleden sammen. Budene, kjærligheten og gleden kan ikke adskilles, men følger av kontakten med vintreet. Det er dette som gir god frukt.

Om å elskes og å elske

Nå finnes det minst to slags kjærlighet. Den ene er kjærligheten som vil nyte. Denne vet vi mye om. Den har en selv som drivkraft og mål, det å ville stelle godt for seg og sitt. Vi trenger alle å stelle godt med oss selv, og ta vare på oss selv. Men dette må ikke bli det altoverskyggende i våre liv.

Jesus talte ikke om kjærligheten som vil nyte. Han talte om kjærligheten som vil yte, det at en vil gi og ofre, selv om det blir til belastning for en selv. Vi kjenner denne kjærligheten igjen i foreldres omsorg for sine små barn. Den har sitt forbilde i Guds kjærlighet og omsorg gjennom Jesus Kristus og hans eksempel; «Som Far har elsket meg, har jeg elsket dere.»

Det heter seg innen matematikken at faktorenes rekkefølge er likegyldig, men slik er det ikke når det gjelder forholdet til Gud. Det står skrevet: «Dette er kjærligheten, ikke at vi har elsket Gud, men at han har elsket oss og sendt sin Sønn til soning for våre synder.» 1Joh 4,10. Det var Gud som rakte oss en hånd.

Jeg hørte for noen år siden om et problem. Hjemmehjelpere i en kommune meldte fra om at det hendte at eldre kvinner som fikk innvilget hjemmehjelp av helsemessige grunner fordi de trengte hvile, brukte sine siste krefter til å gjøre rent før hjemmehjelpen kom. For det gikk da ikke an å ha besøk når det var støvete og skittent i huset. Det må da være måte på. Dermed ble hjemmehjelpen til en belastning i stedet for til hjelp.

Vi skjønner følelsen av skam når man ikke strekker til. Vi skjønner kanskje også at noen ikke gjerne vil overlate sitt hjem i dårlig forfatning, men det som er verre er at slik som noen har det med hjemmehjelpen, slik kan også noen ha det i forholdet til Gud.

Man vil rydde og vaske. Ingen skal se alt rotet og støvet i krokene. På en liknende måte er det noen som misforstår og tror at de må stå rene og ryddige i egen kraft frem for Gud. Først må noen uvaner og småsynder vekk, og så er det noen større ting som er litt vanskeligere å ordne opp i ... og slik går årene. Aldri finner en seg verdig til å søke Gud på alvor. Aldri føler en at en kan gi seg over og overlate kontrollen til han som kalles Herren.

De som har det slik har ikke fått se evangeliet. De sliter og strever under lovens krav, og har ikke funnet en nådig Gud. Jesus døde på korset for å sone all vår synd overfor Gud. Han sier ikke bli først så og så flink og god og snill, og kom deretter til opptaksprøve. Nei, han sier: «Kom til meg, alle dere som strever og bærer tunge byrder, og jeg vil gi dere hvile.» Matt 11,28. Evangeliet er at all snakk om opptaksprøve og beståtte eksamener overfor Gud, skal man bare glemme. Her hjelper ikke selv alt vårt strev.

«Ingen har større kjærlighet enn den som gir sitt liv for sine venner.» Jesus har skaffet adgang ved sin død og oppstandelse. Her må det bli et enten eller. Enten prøver vi lovens vei å nå opp til Gud, et strev som er dømt til å mislykkes, eller å kapitulere fra egenrettferdigheten og si: Jesus ta imot meg som jeg er. Det blir som med et lite barn som i trass mot sine foreldre rømmer hjemmefra, men etter noen timer blir sulten og lengter hjem. Klart barnet blir mottatt med åpne armer.

Eller det blir som i bibelfortellingen om fariseeren og tolleren i Templet. Fariseeren takket Gud fordi han ikke var som andre mennesker, og henviste til sin egen prektighet. Tolleren stod langt nede og ville ikke engang løfte blikket mot himmelen, men slo seg for brystet og sa: «Gud, vær meg synder nådig!» Luk 18,13. Det var tolleren som gikk rettferdig hjem.

Utgangspunktet er at Jesus er glad i oss. Han stiller ikke krav for å elske oss. Han elsker oss fordi vi er skapt i Guds bilde. Ikke fordi vi er flinke eller ryddige, gode eller snille. Han elsker oss til tross for, og ikke på grunn av. Jesus gir hvile.

Åndens frukt

Likevel er det snakk om bud, og det er snakk om gjerninger. For den som blir i Jesu kjærlighet skaper kjærligheten frukt i form av slikt vi gjør fordi kjærligheten tvinger oss. Vi gjør gode gjerninger fordi det kjennes rett og fordi vi gleder oss over å kunne være til hjelp, selv om det kan koste tid, krefter og penger. Slik frukt bærer ei grein som sitter fast på treet og henter sin kraft og næring fra stammen. Da blir det den naturligste ting av verden å bære god frukt.

For den som er kristen heter dette Åndens frukt og troens gjerninger. Da er det ikke en selv som skal ha æren, men han som gjør sine gjerninger gjennom oss. Da er det ikke lovens krav som er drivkraften, men evangeliet, Guds godhet mot oss, kjærligheten og gleden.

Jesus betror oss, at er det slik, da kalles vi ikke lenger tjenere, for tjeneren vet ikke hva hans herre gjør. Jesus kaller oss venner, fordi vi vet hva Jesus gjør, fordi vi har et fortrolig forhold til Jesus, og fordi vi er utvalgt av ham til å gå ut og bære frukt, frukt som varer. Og er det slik, sier Jesus: «Da skal Far gi dere alt dere ber om i mitt navn.» Et stort løfte og en raus Gud.

Jeg tror ikke vi blir rike på å be om rikdom og ære for oss selv. Det er ikke en kjærlighet som vil nyte Jesus har vist oss, men derimot den kjærligheten som vil yte. «Hvis dere holder mine bud, blir dere i min kjærlighet.» Det er et hvis og det er et valg. I siste instans blir det vårt ansvar å velge rett.

Som grenene på vintreet får ny kraft og styrke til å bære frukt, frukt som varer, slik skal også vi i dag inviteres til å motta den nåde, kraft og styrke som Herren gir i nattverdens sakrament. Det er brød, og det er vintreets frukt, Jesu legeme og blod, som han ga til soning for alle våre synder. Han styrke oss og holde oss oppe i en sann tro til det evige liv.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet. Amen.